

Gaja Kos

Saša Eržen: *Tista o bolhah*.

Ilustracije Jana Urbas.

Mladinska knjiga, Ljubljana (Knjižnica Čebelica; 435)

Ne, ne gre za šale o bolhah, kot bi nemara lahko sklepali iz naslova, temveč za lahkononočno zgodbico o njih. Saj veste: "Lahko noč pa dobro spi, če te pa bolha piči, pa mene na pomoč pokliči." Toda preden se potopimo v kraljestvo kožuhov in z vso kraljevsko avtoriteto napovemo vojno boljši mrgolazni, besedica ali dve o avtorici, ki jo moremo šteti med bolj skrivnostne. V slovenski bibliografski bazi najdemo štiri knjižne zadetke: eden od njih je knjiga, zaradi katere smo sploh kar koli vtipkali v iskalni sistem, navedena sta še dva naslova za otroke (*Prosta volja je najbolja* in *Pikapolonica si prinese srečo*), ki pa ju je nemogoče dobiti, ker očitno (še) nista prišla do knjižnic, zadnji zadetek pa je *101 hudo*, ob katerem se spomnimo, da je v Mladini rubrika Hudo, ki obeležuje človeške "genialnosti", in nadalje se poskušamo spomniti, da jih zapisuje prav Saša Eržen. Pa jo imamo!

Zgodba o mačji kraljici in njenih praskalnih tegobah se, zanimivo, ne začne z njo, niti tam, kjer bi jo pričakovali. Začne se namreč že na notranji strani platnice, z Malimucom in Mamamuco v glavnih vlogah, z vrsticami, ki delujejo kot pripovedni okvir in v osrednjo zgodbo, ki z začetkom in koncem namiguje na klasične pravljice, vpeljejo Dedamuca; pa še radovednost podžgejo, kajti rečeno je, da je Dedamuc nekoč bolhe vrgel na finto ... V nadaljevanju izvemo kdo, kaj, kako in zakaj, torej vse o mačji kraljici, odpuščenih služabnikih, oglasu, Dedamucu, ki mu še posebno teknejo pečene sardele, in seveda, o slavni finti, o kateri gre glas iz ene mačje generacije v drugo in tretjo in tako naprej. Zgodba je v osnovi preprosta, glavno vprašanje, ki si ga zastavlja, pa nadvse praktične nara-ve – kako se znebiti bolh? Toda povedana je v jasnih, izčiščenih stavkih, je živahna in duhovita, pri čemer zabavnost izhaja predvsem iz vzvišenega in avtoritarnega lika mačje kraljice. Potem ko zaradi omenjanja prepovedane

besede (bolhe, seveda) brez pardona odpusti vse služabnike, je primorana sama, z okorno pisavo in nevešča jezika, sestaviti oglas, ki sprašuje za nasvet zoper bolhe. Pri tem se trudi poudariti, da sama nima z njimi nič opraviti, saj se kaj takega za mačje kraljice kajpada in kratko malo ne spodobi. Oglas, ki ga Dedamuc najde v časopisu, se torej simpatično glasi tako: "Iščē se. nasvet. Bouhe! Kuko se jih znebit. Bugata nagrada. Če bo delval!!? Oglaste Se nadvoru. Pa nima jih kraljica." Jasno je, da nobeden ne deluje, dokler v igro ne stopi Dedamuc in kraljici zelo diskretno prišepne rešitev. Potem se čudi kraljica in čudi se bralec, ki nekaj časa le "opazuje", kako mačja kraljica, ki se sicer najraje vdaja poležavanju in predenju, nenadoma postane zagreta za šport. Naenkrat namreč začne tekati, z vedno večjimi pospeški, pri čemer jo Dedamuc spodbuja in ji daje navodila. Bralec torej dobi še malo akcije in dozo napetega pričakovanja, eni več, drugi manj, odvisno od tega, kako hitro se komu posveti, v čem je finta. Vse, kar vam smem zaupati je, da se bolhe neprosto vljno poslovijo, kako in zakaj pa naj, kot se spodobi, na tem mestu ostane skrivnost. Na tej točki prispemo do slabosti knjige; no ja, morda pa do njene odlike – bralec je namreč nekoliko razočaran, da je zgodbe že konec!

Poleg domiselnega oblikovanja, ki del besedila umesti izven pričakovanega oziroma klasičnega "knjižnega okvira", so posrečene tudi ilustracije Jane Urbas. Na prvi pogled so neprecizne in nedetajlne (razen ko gre za bližnji prikaz sovražnika oblasti), torej simpatično ležerne. Poleg tega odlično upodobijo mačjo kraljico – je nekaj posebnega glede na druge mačkone in hkrati utelešenje mačke, ki je "kadar ni prirejala gostij ali parad /.../ najraje dremuckala na mehkih žametnih blazinah in predla".

Knjiga *Tista o bolhah* je ena od štirih lanskih Čebelic in v konkurenci še dveh proznih (Saša Vegri in Ana Zavadlav: *Danes Nina riše* ter Vinko Möderndorfer in Tanja Komadina: *Velika žehta*) in ene v verzih (Andreja Borin: *Majhen svet*) tudi najboljša, torej najbolj domiselna in domišljena (resna konkurentka je pravzaprav le simpatična *Velika žehta*). Tudi dolžinsko je *Tista o bolhah* kot nalašč za lahkonosno branje, ki se sklene v manj razburljivih tonih in bolj statično od osrednjega dela, v belih črkah na črni podlagi, ki že sama nekoliko uspava, in z znano, že omenjeno popotnico v kraljestvo sanj. Saj veste: "Lahko noč pa dobro spi, če te pa bolha piči, pa mene na pomoč pokliči."